

1. SINT-OEDENRODE (vervolg)

Op mijn verzoek om inlichtingen over gipsen beeldjes kwam de eerste reactie van Broeder van de Ven uit het pensioonaat Eikenburg aan de Aalsterweg te Eindhoven. Dit klooster bezit een gekleurde gipsen Piëta, h. 52 cm; in gotische letters staat hierop geschreven „A. Swinkels, St. Oedenrode, 25 Maart 1918”. De zoon van Alfons Swinkels, Jacobus A.M., was leerling geweest op Eikenburg van september 1905 tot september 1910. Blijkbaar heeft ofwel vader Swinkels ofwel zijn zoon uit dankbaarheid dit beeld in 1918 aan het Broederklooster geschonken.

Een tweede vriendelijke reactie kwam kort daarna uit Amsterdam van de heer Cees Wijn, geboren te Sint-Oedenrode en leerling op de school van de Paters Damianen aldaar; dit verklaart wel, dat hij verzamelaar van devotionalia is geworden. In zijn bezit bevinden zich vier gekleurde gipsen beeldjes, alle gemerkt met A S:

Madonna met Kind, O.L.Vr. van Troost, St.-Oedenrode, h. 27;

Madonna met Kind, dat een appel in de hand draagt, h. 27;

Madonna met Kind, dat een gouden hartje in de hand draagt, h. 36;

Madonna met het Kind op haar schoot, h. 22.

Drie stolpen met de gipsen beelden van het H. Hart, Maria met het Kind op haar arm en St.-Joseph met het Kind aan zijn hand, alle gesigneerd met het monogram A S en 42-43 cm hoog, werden in 1909 te Beek en Donk bij het trouwen aangeschaft door de familie Van Berlo; hun kinderen, J.M. en J.A. te Aarle-Rixtel, bewaren ze daarom met zorg.

Dokter J.B.A.M. de Kort te Sint-Oedenrode liet me een foto zien, waarop twintig personen staan, zitten en liggen, alle in witte schildersjassen behalve een persoon (met puntboord in bruine kantoorkjas; blijkbaar de directeur); op het bord ervoor staat „Ateliers Kerkl. Kunst. St. Oda, St. Oedenrode”. Hij is zo vriendelijk geweest bij zijn bezoek aan patiënten ook eens te kijken naar de in huis aanwezige beelden.; hij vond er vijfmaal „Heilige Rita, b.v.o.”, h. 28 en gesigneerd AS, tweemaal een H. Antonius van Padua met Kind, h. 45, een gesigneerd AS en een ongesigneerd, een beeld van het H. Hart, h. 48 en gesigneerd AS, en een H. Familie, Maria Joseph en Kind, h. 40 en voetstuk 35 x 15, eveneens gesigneerd AS. Verder zag hij nog een beeld van de H. Anna met haar dochter Maria, h. 35, en een beeld van een Madonna met Kind, h. 32, beide met het monogram AS gesigneerd; een beeld van de „Z(oete) L(ieve)

V(rouw) v.d. Bosch", h. 37, was gemerkt met „Eigendom AS”.

Tot nu toe zijn dus buiten Sint-Oedenrode nog niet veel gipsen beeldjes uit de beeldenfabriek van A. Swinkels gevonden. De grootste concurrent zat te Venlo; van hieruit werden blijkbaar alle winkels ook in Noord-Brabant ruimschoots van beelden voorzien.

2. VENLO

Zoals we reeds eerder vermeldde, betrok de heer A. Swinkels te Sint-Oedenrode zijn eerste gespecialiseerde vaklui uit Venlo. Daar bestond reeds vanaf 1887 een bekende beeldenfabriek. Omdat de meeste binnengekomen mededelingen betrekking hebben op deze fabriek met de merken *GLV* en *LDV*, volgen hier enige nadere gegevens over dit atelier. In 1910 en 1912 heette de „Beeldenfabriek *Gerard Linssen te Venlo*” „de Grootste Inrichting hier te lande voor het vervaardigen van Religieuze Beelden, tot 1,80 m hoogte, in gips, carton-romain, cement en terracotta, circa 3000 modellen; Geboortegroepen (Kerstgroepen) met bijbehorende stallen circa 2000 modellen”. In 1939 luidde de advertentie „Firma v.h. Gerard Linssen, Panhuisstraat 9 Venlo, opgericht 1887. Kerkelijke kunstateliers voor vervaardiging van Religieuze Beelden, in gips, carton-romain, hout, steen en marmer; alle modellen ook leverbaar in cement, voor buitenplaatsing”. Ook in 1955 adverteerde de zaak nog als „Groothandel in Religieuze artikelen en Beeldenfabriek. Grootste keuze ook in nieuwe ontwerpen, o.a. Calvariegroepen, Hang- en Wegkruisen, H. Hart- en Mariabeelden”.

De letters *LDV* stammen van de groothandel in religieuze artikelen *Linssen en Derkx*, Arsenaalplein te *Venlo*. Volgens bewaarde rekeningen bestelde b.v. de winkel van de Wed. Beex te Hoogeloon bij deze firma in de jaren 1937-1941 talrijke gipsen beeldjes, o.a. Madonna met Kind, h. 30, 40, 50 en 60 cm, H. Joseph met lelietak, h. 30 en 40 cm, H. Antonius van Padua, h. 30 en 40 cm enz.

Een grote verzameling Venlose beeldjes bevindt zich in de collectie van de heer L.Th.A. Vrijdag te Eindhoven:

Madonna met Kind (h. 33, 41, 50¹/₂, 56, 86; *GLV* 4237 en 4303);

Maria (h. 45, 64¹/₂; *GLV* 6006 en 4186);

H. Hart (h. 32, 25¹/₂, 56, 60; *GLV* 4032, 4250, 4104, 4247);

Theresia van Lisieux (h. 61¹/₂; *LDV*).

In de collectie van de heer C. Wijn bevinden zich diverse beeldjes voor de eerste H. Communie, o.a. het Kind Jezus en een jongetje (h. 20; *GLV* 4256), Jezus als herder met een lam op zijn schouders (h. 16; *LDV* 99), Jezus met een kelk (h. 16; *LDV* 98) en een kind, dat op het altaar zit en tegen het tabernakel klopt (h. 20; *LDV* 143). Verder kwamen nog inlichtingen binnen van C.P.M. Louwers te Oerle, die in 1946 twee beelden verkreeg: een H. Hart (h. 40; *LDV* 116) en een Maria (*GLV* 4237);

van P. van Kuijen te Eindhoven over beelden van het H. Hart (h. 24; *GLV* 4249) en Madonna met Kind (h. 26; *GLV* 4237); van M. den Otter te 's-Hertogenbosch over een Mariabeeld (h. 31; *GLV*); van E.F. Wijnen te Helmond over een beeld van Christus Koning (h. 66; *GLV*);

van M.P. Oerlemans-Brekelmans te Schijndel over een beeld van het Kind Jezus voor de eerste H. Communie (h. 23; LDV 113) en een beeld van het H. Hart (h. 50; LDV 36); dit laatste beeld werd na de staking op de zink-witfabriek te Budel in mei-juni 1935 door de stakers geschonken aan hun geestelijke adviseur J. Brekelmans als dank voor zijn steun.

Welke gipsen beelden voor de Noordbrabantse huiskamers werden gekocht, blijkt ook uit de bevindingen van dokter De Kort te Sint-Oedenrode; hierdoor krijgen we wel een indruk van de verspreiding van de Venlose beeldjes. Hij vond er:

Madonna met Kind (h. 28; GLV 4237) (zesmaal); H. Hart (h. 23, 25, 33; GLV 4249, 4250 en 4230); Madonna met Kind en scepter (h. 28; LDV 147; h. 30 GLV 4067 „Namaak verboden”); Madonna met Kind (h. 46; LDV); H. Joseph (h. 34 GLV 4299 „Namaak verboden”); H. Theresia van Lisieux (h. 42 „Eigendom GLV”); en H. Clemens M. Hofbauer (h. 24; GLV 4202). In mijn collectie bevindt zich tenslotte nog een beeld van de H. Gerardus in gekleurd gips (GLV 3040).

Te Venlo was nog een derde groothandel in beelden, de *Firma St. Joseph*. Hiertoe behoren de beelden van het H. Hart (h. 36 en 42^{1/2}; St. Jos. Venlo 1193 en St. Jos. V. 1071) en een Madonna met Kind (h. 44^{1/2}; St. Jos. V. 1065) in de collectie-Vrijdag; eveneens een Madonna met Kind, omgeven door engelenkopjes, naar Murillo (h. 27; St. Jos. Venlo 1185) en een Madonna met Kind, dat een wereldbol in Zijn hand draagt (h. 25; St. Jos. Venlo 1063) in de collectie-Wijn; en een fraai gekleurd beeld van het H. Hart (h. 31; St. Jos. Venlo. Made in Holland) bij Sj. van der Eerden te Oisterwijk.

Ook te Sint-Oedenrode werden enige beelden van deze firma aangetroffen: H. Hart (h. 68, St. Jos. V. Made in Holland. Namaak verboden), Madonna met Kind (h. 42 en 45. St. Jos. V. 1063 en 1104. Made in Holland. Namaak verboden), Maria (h. 25; St. Jos. V. 1067. Made in Holland. Nam. verb.), Jozef (h. 43; St. Jos. V. 1072. Made in Holland. Namaak verboden) en Theresia van Lisieux (h. 44; St. Jos. V., Made in Holland. Namaak verboden; h. 65 „Eigendom St. Jos. V.”).

Al degenen, die enige inlichtingen hebben opgestuurd, ben ik zeer erkentelijk voor hun gegevens. Daar volgens de mededelingen ook in Noord-Brabant talrijke Venlose beeldjes, al dan niet onder een stolp, aanwezig zijn, hebben we Venlo ook maar in deze reeks opgenomen.

(wordt vervolgd)

W.H.Th. KNIPPENBERG